TÜRK ÜROLOJİ DERGİSİ
Cilt : 11, Sayı : 1, 29-33 1985

100 ÜROLİTHİAZİSLİ OLGUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ
REVIEW OF 100 CASES OF UROLITHIASIS

Dr. A. BÖLÜKBAŞI, Dr. M. SADE, Dr. Y. Z. GENÇ, Dr. A HASANOĞLU (*)

GİRİŞ

Ürolithiazis, üroloji alanında görülen hastalıklar arasında en önemli yerini halen korumaktadır. Günümüzde taş hastalığında coğrafi faktörler, heredite, ülkelerin gelişme düzeyi, meslek, iklim ve beslenme gibi faktörlerin önemine dikkat çekilmektedir. Bazı araştırmalarda etnik faktörlerin rol oynadığı da vurgulanmıştır. Ülkemizin endemik taş bölgeleri arasında yer aldığı belirtilmektedir. Bu çalışmada genellikle Orta Anadoludan müracaat etmiş 100 vakanın taş analizleri yapılarak incelendi.

MATERYAL VE METOT

1981 ve 1982 yılları içinde taş şikayeti ile kliniğimize müracaat eden 100 vaka sırası ile incelemeye katıldı. Bu iki yıllık süre içinde, ameliyat edilerek taşları çıkartılan bu hastaların çıkartılan taşları analiz edildi. Taşların % 50'si X-ray difraksiyon, % 50'si de kalitatif kimyasal grup element analizi metotları ile analiz edilerek incelendi. Taşların yerleştiği bölge göz önüne alınarak, böbrek ve üreterdekiler üst üriner, mesane ve üretradakiler alt üriner sistem olarak iki gruba ayrıldı. Vakaların yaşadıkları bölgelere göre dağılımı değerlendirildi. Seks ve lokalizasyonun yaş gruplarına göre dağılımı, analiz edilen taş sonuçları, bu sonuçların kombinasyon ve elementlere göre dağılımı ile bulunan elementlerin lokalizasyona göre dağılımları incelendi.

BULGULAR

İncelediğimiz 100 vakanın 85 tanesi erkek 15 tanesi kadın idi.

Taş hastalarında, taşın yaş grupları ile seks ve lokalizasyonu değer-

Erciyes Ü. Tıp Fak. Üroloji Ana Bilim Dalı.

lendirildiğinde; vakaların en çok 11-20 yaş gurubu arasında olduğu görüldü. (% 29) Kadınlarda hiç alt üriner sistem taşına rastlanmadı. Bu belki de spontan düşürmenin daha kolay olmasına bağlıydı. Alt üriner sistem taşlı hastaların tamamı erkekti. Vakaların % 65 inin üst üriner sistemde bulunduğu, bunun da yarısından fazlasının erkeklerde olduğu belirlendi. Üst üriner sistemde E/K oranı 3.3/1 olarak bulundu. Genelde ameliyat olan taşlı hastaların büyük bir kısmını erkek hastalar oluşturmaktaydı. (Tablo I)

TABLO I

Seks ve lokalizasyonun yaş gruplarına göre dağılımı :

	ÜST Ü.S.		ALT Ü.S.		TOPLAM
YAŞ	**E**	**K**	**E**	**K**	
0—10	3	—	6	—	9
11—20	12	6	11	—	29
21—30	7	3	2	—	12
31—40	8	2	3	—	13
41—50	10	2	2	—	14
51—60	5	2	5	—	12
61 +	5	—	6	—	11
TOPLAM :	**50**	**15**	**35**	**—**	**100**

Haetalar bölgesel olarak değerlendirildiğinde (Tablo 2). en çok Kayseri'de yaşayan (% 75) daha sonra Kayseri civarındaki illerde yaşayan hastaların (% 19) bize müracaat ettikleri görüldü.

TABLO 2

Vakaların yaşadıkları bölgelere göre dağılımı

GRUP		Böbrek	Üreter	Mesane	Üretra	Toplam	%
I — Kayseri		45	7	19	4	75	75
II — Kayseri	Yozgat	3	1	4	2	10	
yakını iller	Sivas	3	—	—	—	3	
	Niğde	—	—	2	—	2	19
	Nevşehir	—	1	2	—	3	
	Maraş	—	—	1	—	1	
	Erzurum	1	—	—	—	1	
	Elazığ	—	—	—	1	1	
III — Kayseri	Malatya	—	1	—	—	1	
uzağı iller	Tunceli	1	—	—	—	1	6
	Kars	—	1	—	—	1	
	İstanbul	1	—	—	—	1	

Herediter faktör sorgulama yöntemindeki eksiklikler dolayısıyle son 20 vakada incelendi. 20 vakanın 9'unda (45 %) taş hastalıklarının herediter olduğu saptandı.

Analiz edilen taşların kimyasal yapıları incelendiğinde, % 46 sının pür yapıda, geriye kalan % 40'ının ikili kombinasyon halinde olduğu, % 10'unun üçlü, % 4'ünün de dörtlü kombinasyonlar halinde olduğu görüldü. (Tablo 3).

TABLO 3

Taşların analiz sonuçlarına göre sınıflandırılması

PÜR TAŞLAR : n : 46	%
CaOksalat : 36	76
$CaPO_4$: 10	24
İKİLİ KOMB. TAŞLAR : n : 40	
1 — CaOksalat — Fosfat : 17	42.5
2 — CaOksalat — Ürat : 15	37.5
3 — CaFosfat — Ürat : 5	12.5
4 — CaOksalat — $CaCO_3$: 3	7.5
ÜÇLÜ KOMB. TAŞLAR : n : 10	
1 — $CaCo_3$ — Fosfat — Ürat : 5	
2 — CaOx — Fosfat — Ürat : 3	
3 — CaOx — CO3 — Ürat : 2	
DÖRTLÜ KOMB. TAŞLAR : n : 4	
CaOx — PO_4 — CO_3 — Ürat : 4	

Pür taşlardan Ca oksalat 46 vakanın 36'sında mevcuttu (% 76). Diğer pür taş cinsi ise 10 vakada görülen Cafosfat idi (% 24). Başka pür taşlı hasta mevcut değildi.

Kombinasyon gösteren taşlar ise kendi aralarında ikili, üçlü, dörtlü olmak üzere üç gruba ayrıldı.

İkili kombinasyonlu taşlardan Caoksalat + fosfat 40 vakanın 17'sinde (% 42.5), Caoksalat + ürat 15 de (% 37.5), Cafosfat + ürat 5'inde (% 12.5), Caoksalat + Cakarbonat ise 3 vakada (% 7.5) mevcut idi. Üçlü kombinasyonlu taşların tamamı 10 adet idi ve bu 10 vakanın 5 tanesi (% 50) Cakarbonat + fosfat + ürat kombinasyonunu içeriyordu. Caoksalat + fosfat + ürat kombinasyonlu 3 hasta (% 30) ve Caoksalat + karbonat + ürat kombinasyonlu 2 hasta (% 20) mevcuttur. Hastaların 4 tanesinde ise serimizde görülen elementlerin hepsini içeren dörtlü kombine taş mevcuttu.

Üriner sistem taş hastalığında, elde edilen taşların analiz sonuçlarına göre dağılımı incelendiğinde; taşların % 80'inin yapısında Caoksalat, % 44 ünde Cafosfat, % 29'da ürat, ve % 14 de karbonat olduğu belirlendi. Bu vakaların pür ve kombine oluşuna göre dağılımı incelendiğinde (tablo 4) Caoksalat 46 pür taşın 36 sında, 40 ikili kombinasyonun 35 inde, 10 üçlü kombinasyonun 5'inde ve 4 dörtlü kombinasyonun tamamında bulunmakta idi. Buna göre Caoksalat vakaların % 80'inin yapısında bulunan ve en sık olarak görülen element olarak belirlendi. Cafosfat ise 46 pür taşın 10'unda, 40 ikili kombinasyonun 22'sinde, 10 üçlü kombinasyonun 8 de, 4 dörtlü kombinasyonun tamamında görüldü. Ürat hiç pür olarak görülmedi. 40 ikili kombinasyonun 20'sinde, 10 üçlü kombinasyonun 5'inde ve 4 dörtlü kombinasyonun tamamında görüldü. Karbonat 40 ikili kombinasyonun 3'ünde, 10 üçlü kombinasyonun 7'sinde, 4 dörtlü kombinasyonun tamamında bulunuyordu.

TABLO 4

Taş analizlerinin kombinasyon ve elementlere göre dağılımı.

Element	Pür. n: 40	II li K.	III lü K.	IV lü K.	Toplam
Ca oksalat	36	35	5	4	80/100
Ca fosfat	10	22	8	4	44/100
Ürat	—	20	5	4	29/100
Karbonat	—	3	7	4	14/100

Vakaların üst ve alt üriner sistemlerde pür ve kombine olarak dağılımı incelendiğinde, bunun istatiksel açıdan önemsiz olduğu görüldü.

Ameliyat ile çıkarılan taşların yapıları ile bulundukları yer karşılaştırıldığında, (tablo 5) fosfat, ürat, karbonat taşlarının üst üriner sistem ya da alt üriner sistemde bulunup bulunmamasının herhangi bir önemi olmamasına karşılık, oksalat taşlarının vakalarımızda, büyük bir kısmının üst üriner sistem içinde bulunduğu görüldü. 80 Caoksalatlı taşın 59 adedi (% 73.7) üst üriner sistemde, 21 adedi ise (% 26.3) alt üriner sistemde bulunuyordu. Bu durum istatistiksel açıdan önemli bulundu.x^2 : 34.22 p (0.001.

TABLO 5

Taş analizleri bulunan elementlerin lokalizasyona göre dağılımı.

		OKSALAT	FOSFAT	ÜRAT	KARBONAT
ÜST Ü.S.	Böbrek	49	20	13	8
n: 65	Üreter	10	4	2	1
ALT Ü.S.	Mesane	16	19	15	5
n: 35	Üretra	5	1	4	—

Ö Z E T

1981 - 1982 yılları arasında E.Ü. Tıp Fakültesi Üroloji Kliniğinde ameliyat edilen 100 ürolithiazis vakası değerlendirildi. Genel olarak, E/K oranı 5.66/1 olup en sık görüldüğü yaş grubu ise 11-20 yaş olarak belirlendi. Hastaların % 65'inde üst üriner sistem taşı bulunmakta olup, vakaların % 75'i Kayseri ilinden, % 15'i ise civar illerden, kliniğimize başvurmuşlardır.

Yapılan analiz ile, taşların % 46'sı, pür, % 40'ı ikili kombine, % 10'u üçlü, % 4'ü ise dörtlü kombine yapı göstermekte idi. Pür taşların % 76'sı CaoXalate, % 24'ünü Ca fosfat taşları oluşturmakta; ikili kombinasyonların % 40'ını oxalat fosfat, % 37.5'ini Ca oXalate - ürat taşları oluşturmakta idi. Oxalat taşlarının daha çok üst üriner sistemde iken cerrahi müdahale gördüğü, bu olasılığın diğer tip taşlara göre önemli farklılık gösterdiği belirlendi. ($P < 0.001$).

SUMMARY

One-hundred urinary stone cases and the chemical properties of these stones were investigated between 1981 - 1982 in E. Ü. Medical Faculty, Departmen of Urology. The types of stones, localisation, sex and age differences, regional distribution of the desease were discussed. Of these stones, 46 % were pure and 54 % were mixed. The most common pure stones were calcium oxalate and the mixed calcium oxalate + phosphate combinations.

Kaynaklar : Yazardadır.